

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga yrkanden i de följdmotioner som lagts fram med anledning av propositionen.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan	6
Reservationer	11
1. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (SD, V)	11
2. Mål och utvärdering, punkt 2 (M, C, L, KD).....	11
3. Övriga frågor, punkt 3 (V).....	12
Särskilda yttranden	14
1. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (SD)	14
2. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (V)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:32 och avslår motionerna

2017/18:3929 av Björn Söder m.fl. (SD) och

2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (SD, V)

2. Mål och utvärdering

Riksdagen avslår motion

2017/18:3932 av Allan Widman m.fl. (L).

Reservation 2 (M, C, L, KD)

3. Övriga frågor

Riksdagen avslår motion

2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (V)

Stockholm den 7 december 2017

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Allan Widman (L), Hans Wallmark (M), Alexandra Völker (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Björn Söder (SD), Lena Asplund (M), Kent Härstedt (S), Sofia Arkelsten (M), Maria Andersson Willner (S), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Mikael Jansson (SD) och Lotta Johnsson Fornarve (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan föreslagit att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet. Utrikesutskottet och försvarsutskottet har därefter beslutat, med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen, att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU). Tre följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Den särskilda utredaren Tone Tingsgård lämnade vid ett sammanträde i utrikesutskottet den 16 mars 2017 information om utvärderingen av Sveriges samlade insatser i Afghanistan (SOU 2017:16). Till detta möte var även ledamöter i försvarsutskottet inbjudna att närvara.

Vid ett sammanträde i utrikesutskottet den 1 juni 2017 lämnade kabinetssekreterare Annika Söder (UD), departementsrådet Magnus Bergman (Försvarsdepartementet) och generallöjtnant Dennis Gyllensporre (Försvarsmakten) information om Sveriges deltagande i RSM i Afghanistan. Även då deltog ledamöter från försvarsutskottet.

Som ett led i de berörda utskottens utvärdering och uppföljning genomförde fyra ledamöter från utrikesutskottet en delegationsresa till Afghanistan i april 2017.

Den 14 november 2017 föredrogs propositionen för det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet av kabinetssekreterare Annika Söder (UD), statssekreterare Jan Salestrand (Försvarsdepartementet), generallöjtnant Dennis Gyllensporre (Försvarsmakten) och den ställföreträdande chefen för Must Kristina Bergendal.

Bakgrund

I enlighet med det s.k. Bonnavalet om tillfälliga arrangemang i Afghanistan godkände Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd den 20 december 2001 genom resolution 1386 upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka, International Security Assistance Force (ISAF), i Afghanistan. Styrkan skulle i enlighet med kapitel VII i Förenta nationernas stadga (SÖ 1946:1) bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Vid årsskiftet 2014/15

upphörde ISAF och en ny icke-stridande utbildnings- och rådgivningsinsats, Resolute Support Mission (RSM), inleddes under ledning av Nato. Insatsen genomförs på inbjudan av den afghanska regeringen. Inbjudan utgör grunden för det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i september 2014. FN:s säkerhetsråd har välkomnat upprättandet av RSM, tidigare genom resolution 2189 (2014) och senast genom resolution 2274 (2016).

Det svenska deltagandet inom ramen för RSM har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande genom förslag i proposition 2013/14:33 (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129), proposition 2014/15:13 (bet. 2014/15:UFöU2, rskr. 2014/15:73), proposition 2015/16:41 (bet. 2015/16:UFöU1, rskr. 2015/16:107) och proposition 2016/17:33 (bet. 2016/17:UFöU1, rskr. 2016/17:108). I proposition 2016/17:33 föreslog regeringen att riksdagen skulle medge att regeringen fick ställa en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande, med möjlighet att om situationen så krävde högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer t.o.m. den 31 december 2017, för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i RSM. Riksdagen beslutade den 14 december 2016 att bifalla regeringens förslag.

På uppdrag av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisade Försvarsmakten den 21 augusti 2017 ett förslag till fortsatt deltagande i RSM under 2018.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan t.o.m. den 31 december 2018. Den svenska styrkan ska bestå av högst 50 personer på plats. Om situationen så kräver ska det finnas möjlighet att utöver denna styrka tillföra en tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 150 personer.

Den svenska styrkan inom RSM kommer i huvudsak att vara verksam i norra Afghanistan och fortsättningsvis främst bestå av rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna och stabsofficerare till de staber som leder RSM. Syftet med bidraget är att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att konsolidera säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet.

I propositionen redogör regeringen för situationen i Afghanistan, inklusive säkerhetsläget, samt för Sveriges och det internationella samfundets engagemang i landet. Regeringen redogör även för insatsens folkrättsliga grund och redovisar målsättningen med, samt sina överväganden inför, ett fortsatt svenskt deltagande i RSM. Avslutningsvis redogörs för bidragets ekonomiska konsekvenser.

Utskottets överväganden

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan. Riksdagen medger därmed att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avslag på propositionen, om en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014, om en handlingsplan för genomförandet av FN-resolution 1325 i Afghanistan samt om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i internationella insatser.

Motionerna

I motion 2017/18:3929 av Björn Söder m.fl. (SD) anförs att förslaget om ett svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) ska avslås.

I kommittémotion 2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) anförs i yrkande 1 att regeringen ska avslå regeringens proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan. I yrkande 2 anförs att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdraget att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. I yrkande 3 anförs att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan.

I motion 2017/18:3932 av Allan Widman m.fl. (L) anförs att svenska bidrag till internationella insatser bör ha nationella mål. De svenska internationella insatserna bör utvärderas och analyseras löpande. En förutsättning för en sådan utvärdering är att konkreta, uppföljningsbara mål formuleras för den svenska insatsen. Bidraget till RSM ska ses som en del av en gradvis avveckling av det svenska militära engagemanget i Afghanistan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den utdragna väpnade konflikten i Afghanistan har fortsatt att förvärras i omfattning och intensitet under det senaste året och att säkerheten utgör det största hindret för Afghanistans utveckling. Under det första halvåret 2017 rapporterade FN om över 5 000 civila offer.

Av Utrikesdepartementets, Försvarsdepartementets, Försvarsmaktens och Musts gemensamma föredragning den 14 november 2017 framgick att det fortfarande finns ett behov av fortsatt internationell militär närvaro i Afghanistan och att detta är efterfrågat av den afghanska regeringen.

Utskottet konstaterar att det nationella målet är att bidra till konsolideringen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att på sikt självständigt hantera säkerheten i landet. Dessutom ska Sverige aktivt verka för att resolution 1325 ska genomföras som en del i RSM:s operationsplan. För att uppnå detta mål ska Sverige säkerställa att all personal som ingår i det svenska bidraget är utbildade och har kunskap i praktisk tillämpning av resolution 1325. Sveriges deltagande kan också bidra till att ge svensk militär personal erfarenhet av att tjänstgöra i en internationell kontext.

En flerpartiöverenskommelse från 2013 ligger till grund för riksdagens tidigare medgivanden. I linje med denna flerpartiöverenskommelse ska Sverige bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan. Enligt överenskommelsen bidrar Sverige till RSM i syfte att stödja, utbilda och genomföra rådgivning till de afghanska försvars- och säkerhetsstyrkorna (the Afghan National Defense and Security Forces, ANDSF).

Av propositionen framgår att Sveriges bidrag till RSM planeras bestå av högst 50 personer på plats i Afghanistan och att dessa i huvudsak kommer att vara verksamma i norra Afghanistan. Det kommer främst vara rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna inom ramen för verksamheten som Train Advise Assist Command – North (TAAC-N) i Mazar-e Sharif bedriver i norra Afghanistan. Sverige avser även att fortsätta stödet med rådgivare till Train Advise Assist Command – Air (TAAC-Air) i Kabul. Styrkebidraget kommer därutöver att inkludera stabsofficerare vid de staber som leder RSM i Kabul (högkvarteret för RSM) samt inledningsvis under 2018 i Mazar-e Sharif (vid högkvarteret för TAAC-N). Den exakta fördelningen av det svenska bidraget inom RSM kan komma att anpassas efter resurser och behov.

Enligt den militära operationsplanen (Oplan) är RSM för närvarande i den fas där insatsen ska ha en begränsad regional närvaro. Det råder osäkerhet om när RSM kommer att övergå i nästa fas då insatsen ska övergå till en mer Kabulcentrerad närvaro innan en slutlig utfasning av trupperna sker.

Det svenska militära bidraget utgör en del i Sveriges breda och långsiktiga engagemang för Afghanistan för att uppnå långsiktig stabilitet i landet. Sverige har aviserat ett långsiktigt engagemang med indikativt stöd på ca 8–8,5 miljarder kronor för perioden 2015–2024. För perioden 2014–2019 är fokus för biståndet demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter, utbildning och sysselsättning, privatsektors- och landsbygdsutveckling samt ökad ekonomisk

integration. Sveriges humanitära bistånd uppgick 2016 till 263 miljoner kronor. Sverige är den sjätte största bilaterala biståndsgivaren. Folke Bernadotteakademien har fått ett uppdrag av regeringen att lämna in underlag för en strategi för fredsfrämjande insatser i Afghanistan.

Utskottet konstaterar att denna styrka kommer att uppgå till högst 50 personer på plats i Afghanistan medan den begärda personalramen är högst 200 personer. I likhet med i betänkande 2016/17:UFöU1 förutsätter utskottet att riksdagen, genom de berörda utskotten eller i kammaren, får information i anslutning till att en beslutad marginal för förstärknings- och evakueringsinsatser tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver 50 personer inte kan genomföras utan att ett nytt beslut fattas av riksdagen.

Utskottet konstaterar att den folkrättsliga grunden för insatsen även i fortsättningen utgörs av det s.k. SOFA (Status of Forces Agreement), ett avtal mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i september 2014. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA omfattar en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Efter särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan dessa insatser även ges till afghanska specialförband på taktisk nivå. Insatsens våldsanvändning är begränsad till styrkans egenskydd då insatsens personal ges rätt att ha och bära vapen.

Utskottet noterar att regeringen beräknar att kostnaden för det svenska bidraget kommer att uppgå till högst 55 miljoner kronor. Kostnaderna belastar anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Merkostnader för eventuella tillfälliga förstärknings- och evakueringsåtgärder ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag. Utskottet noterar att budgetförslaget för utgiftsområdet behandlas i betänkande 2017/18:FöU1, vilket justerades den 23 november 2017. Beslut av riksdagen är planerat att fattas till den 7 december 2017.

Utskottet konstaterar att säkerhetsläget i Afghanistan är sådant att hotbilden mot den svenska styrkan fortfarande är hög och att det finns risk för att den svenska personalen utsätts för väpnat våld.

Av 15 kap. 16 § regeringsformen följer att riksdagens medgivande krävs för att en svensk väpnad styrka ska kunna sändas till ett annat land, om inte ett medgivande till detta getts i lag eller det finns en skyldighet enligt en internationell överenskommelse som riksdagen godkänt. Eftersom det inte finns medgivande i lag eller skyldighet enligt internationell överenskommelse krävs riksdagens medgivande för att Sverige ska kunna delta i den internationella insatsen med väpnad styrka. Riksdagens bemyndigande till regeringen att sända väpnad trupp till Afghanistan innebär ett betydande ansvar. Som utskottet tidigare har konstaterat i betänkande 2016/17:UFöU1 visar erfarenheten att förluster av människoliv inte kan uteslutas vid fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser utomlands.

I en motion framförs vikten av att svenska internationella insatser bör utvärderas och analyseras löpande och att detta förutsätter att konkreta och uppföljningsbara nationella mål formuleras.

Den särskilda utredaren Tone Tingsgård lämnade vid ett sammanträde i utrikesutskottet i mars 2017 information om utvärderingen av Sveriges samlade insatser i Afghanistan (SOU 2017:16). Till detta möte var även ledamöter i försvarsutskottet inbjudna att närvara. Vid ett sammanträde i utrikesutskottet i juni 2017 lämnade företrädare för regeringen och Försvarsmakten information om Sveriges deltagande i RSM i Afghanistan. Även då deltog ledamöter i försvarsutskottet. Som ett led i de berörda utskottens utvärdering och uppföljning genomförde fyra ledamöter från utrikesutskottet en delegationsresa till Afghanistan i april 2017.

Enligt utrikesutskottet (bet. 2017/18:UU8 Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering) visade utvärderingen av Sveriges samlade insatser i Afghanistan (SOU 2017:16) hur viktigt det är att tidigt fastställa en övergripande strategi för hela engagemanget. I regeringens skrivelse Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering (skr. 2016/17:196) tog regeringen upp vikten av en effektiv, regelbunden uppföljning nationellt och internationellt av pågående insatser. Regeringen underströk också i skrivelsen, vilket fick utrikesutskottets stöd, betydelsen av att internationella insatser har realistiska mandat med tydliga mål och målpuppfyllnadsmetoder, att slutmål identifieras för fler insatser och att varje insats har en väl definierad roll i förhållande till det internationella samfundets ansträngningar. I förra årets betänkande om ett fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan tillkännagav utskottet att regeringen ska fastställa uppföljningsbara nationella mål för att kunna utvärdera det svenska deltagandet i RSM.

Utskottet konstaterar att regeringen, mot bakgrund av Afghanistan-utvärderingen och riksdagens tillkännagivande, i propositionens avsnitt 7 formulerat målsättningen med ett fortsatt svenskt deltagande i RSM. Utskottet kan således konstatera att regeringens formulering av nationella mål för insatserna har förbättrats, men att det finns utrymme för fortsatt utvecklingsarbete i syfte att också göra målen uppföljningsbara.

I ett motionsyrkande anförs att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdraget att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. Eftersom en ingående utvärdering av Afghanistaninsatsen redan har gjorts (SoU 2017:16) ser utskottet inget behov att i detta skede ta fram en sådan vitbok.

I ett motionsyrkande anförs att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige ska stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan. Utskottet noterar att ett av insatsens nationella mål är att Sverige aktivt ska verka för att resolution 1325 genomförs som en del i RSM:s operationsplan och att all personal som ingår i den svenska insatsen ska vara utbildade och ha kunskap i praktisk tillämpning av resolution

1325. I likhet med i betänkande 2016/17:UFöU1 värdesätter utskottet att Sverige bidrog till att uppdatera den handlingsplan för genomförandet av resolution 1325 som Nato antog i juli 2016. Regeringen antog i maj 2016 en nationell handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet för tidsperioden 2016–2020. I handlingsplanen lyfts Afghanistan fram som ett särskilt prioriterat land. Utskottet vill även påminna om försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU14 om jämställdhet och genusfrågor och utrikesutskottets betänkande om kvinnor, fred och säkerhet (bet. 2013/14:UU7) och om FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (bet. 2015/16:UU9).

Därmed föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2017/18:32. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motionerna 2017/18:3929, 2017/18:3930 och 2017/18:3932.

Utskottet förordar därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande t.o.m. den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.

Reservationer

1. Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (SD, V)

av Björn Söder (SD), Mikael Jansson (SD) och Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3929 av Björn Söder m.fl. (SD) och
2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår proposition 2017/18:32.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige inte bör fortsätta att delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan. Vi anser därför att riksdagen bör avslå propositionen.

Vi utvecklar våra skäl för detta i våra särskilda yttranden 1 och 2.

2. Mål och utvärdering, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Allan Widman (L), Hans Wallmark (M), Karin Enström (M), Lena Asplund (M), Sofia Arkelsten (M), Mikael Oscarsson (KD) och Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3932 av Allan Widman m.fl. (L).

Ställningstagande

Allianspartierna (M, C, L, KD) ställer sig bakom propositionens förslag om att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande i Afghanistan fram till slutet

av december månad 2018. Vi välkomnar den svenska insatsens bidrag till stöd för den afghanska regeringens strävan efter ett stabilt samhälle.

Allianspartierna anser i likhet med regeringen att Sverige i och med vårt deltagande stöder utbildnings- och rådgivningsinsatsen RSM:s övergripande syfte att åstadkomma långsiktig stabilitet. Samtidigt bör svenska bidrag till internationella insatser ha nationella mål. I betänkande 2015/16:UFöU3 om Minusmainsatsen i Mali biföll riksdagen motion 2015/16:3362 yrkande 1. Bifallet innebar ett tillkännagivande till regeringen att den skulle återkomma till riksdagen med uppföljningsbara mål för den svenska insatsen och att regeringen skulle ange hur man avser att utvärdera insatsen i förhållande till de uppställda målen.

Allianspartierna anser att samma principer bör gälla även andra svenska insatser, inklusive insatsen i Afghanistan. De svenska internationella insatserna bör utvärderas och analyseras löpande. En väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida engagemang när det gäller styrning, civil-militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällelig nivå i mottagarlandet. En förutsättning för en kvalitativ utvärdering är att konkreta, uppföljningsbara mål formulerats för den svenska insatsen. Allianspartierna bedömer att målen som anges i denna proposition om att förlänga insatsen i Afghanistan inte är tillräckliga för detta ändamål.

3. Övriga frågor, punkt 3 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sveriges deltagande i ISAF-insatsen är en av de mest omfattande svenska internationella insatserna. Det har varit en kostsam insats, både i pengar och i människoliv. Vänsterpartiet har vid flera tillfällen framfört kravet att det ska genomföras en oberoende utvärdering av det svenska deltagandet i ISAF och att en sådan utvärdering ska inkludera bl.a. företrädare för såväl det svenska som det afghanska civilsamhället.

Regeringen beslutade 2015 att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. I utredningens direktiv står det att Sveriges samlade engagemang i Afghanistan under perioden 2002–

2014 ska utvärderas, med särskilt fokus på den verksamhet som har bedrivits i norra Afghanistan under åren 2006–2014. Vänsterpartiet är mycket tveksamt till hur detta utvärderingsuppdrag formulerades. Den ansvariga utredaren var en politiker som själv var ytterst ansvarig för den militära insatsen i Afghanistan. Vänsterpartiet har svårt att se att det skulle vara en oberoende och trovärdig utvärdering. Utredningen undviker den stora knäckfrågan, nämligen varför uppdraget att skapa säkerhet i Afghanistan har misslyckats.

Försvarsminister Peter Hultqvist meddelade den 2 december 2014 i Svenska Dagbladet att ”tidigare utfästelser om att göra en så kallad vitbok ska verkställas”. Socialdemokraterna har tidigare fattat beslut på en partikongress om att en vitbok om Sveriges engagemang ska tas fram. Tyvärr fick inte utredningen i uppdrag att fullfölja detta löfte.

En vitbok om den svenska militära närvaron i Afghanistan skulle vara ett sätt att öppet redovisa och utvärdera såväl den militära insatsen som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd samt politiskt och diplomatiskt arbete. I synnerhet är det viktigt att ytterligare utvärdera hur Sveriges olika insatser samverkat med varandra, det som genom åren kallats civil-militär samverkan.

En oberoende kommission bör därför tillsättas med uppdraget att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan under 2002–2014.

En freds- och försoningsprocess i Afghanistan måste rymma ett brett spektrum av alla berörda grupper i det afghanska samhället för att en långsiktig, fredlig lösning ska kunna ta form. Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen så att deras inflytande och rättigheter inte förhandlas bort. Erfarenheten från andra länder visar dessutom att fredsförhandlingar där kvinnor deltar leder till en mer hållbar fred.

I juni 2015 antogs Afghanistans nationella handlingsplan om kvinnor, fred och säkerhet, som syftar till att genomföra FN-resolution 1325. Det är av största vikt att denna handlingsplan får ligga till grund för byggandet av ett demokratiskt Afghanistan i fred. Vänsterpartiet har tidigare lyft fram behovet av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där det tydliggörs hur Sverige kan stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ökat inflytande i fredsprocessen.

För att åstadkomma ett tydligare fokus på att stärka de afghanska kvinnornas ställning krävs en ny inriktning. Regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan.

Särskilda yttranden

1. **Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (SD)**

Björn Söder (SD) och Mikael Jansson (SD) anför:

Den svenska Försvarsmakten har genom sitt bidrag till såväl tidigare ISAF (International Security Assistance Force) som nuvarande RSM (Resolute Support Mission) gjort ett utmärkt arbete i Afghanistan. Insatsen har tidvis varit krävande och den har tyvärr lett till svenska förluster.

Syftet med insatsen har varit att hjälpa Afghanistans befolkning i kriget mot talibanerna. Som svenska medborgare kan vi känna stolthet över Sveriges historiska bidrag till Afghanistan och dess befolkning.

Även om Försvarsmakten har utfört en föredömlig insats måste en bortre gräns sättas för det svenska engagemanget i Afghanistan. Sverigedemokraterna menar att denna gräns har passerats och att det nu är Afghanistans skyldighet att självt ta hand om sin säkerhet och sätta sig till motvärn mot talibaner. Sverige bör lämna insatsen så snart som möjligt. Ju längre vi stannar, desto mer riskerar vi att dras in i ett utdraget inbördeskrig.

När det svenska försvaret har fått en mindre budget och färre förband innebär internationella engagemang att vårt eget försvar inte kan planera eller öva på det sätt som krävs. Varje land bör ha ett existensförsvar, vilket vi anser att Sverige inte har i dag. Vårt mål bör därför vara att bygga upp ett försvar som kan möta framtida hot i vårt närområde, i stället för att ha ett försvar dimensionerat för internationella insatser till oklart gagn för Sverige.

2. **Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan, punkt 1 (V)**

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Regeringen föreslår i proposition 2017/18:32 att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan t.o.m. den 31 december 2018. Syftet med det svenska styrkebidraget är enligt propositionen att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att konsolidera säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet. Vänsterpartiet har tidigare yrkat avslag till att förlänga insatsen i Afghanistan och anser fortfarande inte att en svensk väpnad styrka bör ställas till förfogande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats. Vi ser insatsen som en

fortsättning på den Natoleda insatsen ISAF (International Security Assistance Force), som vi var starkt kritiska till.

Väpnade insatser i Afghanistan har inte lett till ökad säkerhet för befolkningen. Sverige ska bidra till civila och politiska insatser, inte delta i den militära konflikten i landet. Sverige bör arbeta för att FN ska få det direkta ansvaret för den fortsatta processen, både civilt och militärt. Det skulle underlätta för en framtida fredsprocess. En förlängning av deltagandet innebär även en belastning på anslaget för Försvarsmaktens insatser internationellt. Det ger ett minskat handlingsutrymme när det gäller oförutsedda händelser i en tid när omvärldsläget präglas av just oförutsägbarhet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 200 personer till förfogande till och med den 31 december 2018 för att på inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer delta i utbildnings- och rådgivningsstyrkan Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan (avsnitt 9).

Följdmotionerna

2017/18:3929 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avslå förslaget om ett svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en oberoende kommission bör tillsättas med uppdrag att ta fram en vitbok om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att genomföra FN-resolution 1325 i Afghanistan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3932 av Allan Widman m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.